

**Серія
„Спортивна наука в особах, документах, бібліографії”**

**ШИЯН
БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ**

**Життєвий шлях та
науково-педагогічна діяльність**

Біобібліографічний нарис

Укладач Ірина Свістельник

Series
„Sporting science is in persons, documents, bibliography”

BOGDAN SHYYAN

Vital way and scientifically pedagogical activity

Biobibliographic essay

Compiler Irina Svistel'nik

УДК 796.071:016:929

ББК 75+91.9

Ш 65

Серія
„Спортивна наука в особах, документах, бібліографії”
Започаткована 2010 року

Шиян Богдан Михайлович: життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність : біобібліогр. нарис / уклад. Ірина Свістельник. – Л. : [б. в.], 2015. – 11 с.

До біобібліографічного нарису увійшли короткі відомості про життєвий шлях, науково-педагогічну діяльність та друковані видання зnanого науковця з фізичного виховання – Богдана Михайловича Шияна.

© Свістельник І., 2015

ШИЯН БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

(24 червня 1934 – 30 вересня 2012)

Народився 24 червня 1934 року у селі Поршна Пустомитівського району Львівської області. З 1954 до 1958 року навчався у Львівському державному інституті фізичної культури.

Кандидат біологічних наук (1970), доцент (1974), доктор педагогічних наук (1997), професор (1992), академік Української академії наук (2004).

З 1992 року працював на факультеті фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Василя Гнатюка, тривалий час очолював кафедру теоретичних основ і методики фізичного виховання, був членом спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій Львівського державного університету фізичної культури, Волинського державного університету імені Лесі Українки, Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, експертом ВАК України (2004), членом науково-методичної комісії Міністерства сім'ї, молоді та спорту (з 2003); членом редакційної колегії науково-методичного журналу „Фізичне виховання в школі” (Київ) та

редакційної колегії наукових видань „Молода спортивна наука України”, „Фізична активність, здоров'я і спорт” (Львів, ЛДУФК).

Заслужений працівник фізичної культури та спорту (1997), відмінник освіти.

З 3 листопада 2011 року до 30 вересня 2012 року був почесним доктором Львівського державного університету фізичної культури.

Основними напрямками науково-педагогічної діяльності стали дослідження фізичного виховання школярів та підготовка педагогічних кадрів для сфери фізичного виховання. Розробив і обґрунтував теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичної культури в педагогічних навчальних закладах України

Нагороджений нагрудними знаками „Відмінник народної освіти УРСР” (1977), „Отличник просвещения СССР” (1984), „За наукові досягнення” (2007), медаллю А. С. Макаренка (1985).

Помер 30 вересня 2012 року.

Наукові праці Б. М. Шияна:

1984:

1. Шиян Б. М. Рекомендации по совершенствованию профессионально-педагогической направленности преподавания спортивно-педагогических дисциплин на факультетах физического воспитания / Б. М. Шиян, А. И. Гурфинкель. – Тернополь, 1984. – 59 с.
2. Шиян Б. М. Методи контролю і оцінки фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів : метод. рек. на допомогу вчителям фіз. культури / Б. М. Шиян, В. Б. Шпитальний, М. П. Предун. – Т : ДПЦ, 1984. – 26 с.

1989:

3. Минаев Б. Н. Основы методики физического воспитания школьников : учеб. пособие для студ. пед. спец. высш. учеб. заведений / Б. Н. Минаев, Б. М. Шиян. – М : Просвещение, 1989. – 222 с.

1993:

4. Шиян Б. М. Методика фізичного виховання школярів : практикум / Б. М. Шиян. – Л. : Світ, 1993. – 184 с.

1996:

5. Шиян Б. М. Методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Л. : ЛОНМІО, 1996. – 232 с.

1997:

6. Шиян Б. М. Що потрібно для формування національної системи фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян // Фізичне виховання в школі. – 1997. – № 2. – С. 3–6.
7. Шиян Б. М. Передумови і перспективи формування національної системи фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян, В.Г. Папуша, М. О. Третьяков // Оптимізація процесу фіз. виховання в системі освіти : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. – К. ; Т., 1997. – С. 62–70.

1998:

8. Шиян Б. М. Система експрес-оцінки фізичного стану та диференційовані програми оздоровчого спрямування для студентської молоді / Б. М. Шиян // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. – К. ; Вінниця, 1998. – С. 122–125.

1999:

9. Шиян Б. М. Дослідження стану психомоторних здібностей до керування часом та їх розвиток у першокласників на уроках фізичної культури / Б. М. Шиян, І. О. Омеляненко // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. РЕГІ. – Рівне, 1999. – С. 321–326.
10. Шиян Б. М. Розвиток психомоторних здібностей першокласників на уроках фізичної культури шляхом удосконалення складових їх механізмів / Б. М. Шиян, І. О. Омеляненко // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1999. – С. 553–558.

2000:

11. Шиян Б. Ознаки сучасності та тенденції прогресу у фізичному вихованні школярів / Богдан Шиян // Наукові записки Терноп. держ. пед. ун-ту імені Василя Гнатюка. Серія : Педагогіка. – Т., 2000. – № 7. – С. 38–40.
12. Шиян Б. Правове та програмно-нормативне забезпечення системи фізичного виховання школярів: досягнення і невдачі / Богдан Шиян // Актуальні проблеми підготовки спеціалістів в галузі фізичної культури і спорту : тези доп. Всеукр.наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ, 2000. – С. 116.
13. Шиян Б. Розвиток здібностей до керування м'язовими зусиллями у першокласників на уроках фізичної культури / Б. Шиян, І. Омеляненко // Олімпійський спорт і спорт для всіх : проблеми здоров'я, рекреації, спорт. медицини та реабілітації : тези доп. IV Міжнар. наук. конгр. – К., 2000. – С. 451.
14. Шиян Б. Стосунки між учителем і учнями в процесі фізичного виховання / Богдан Шиян // Фізичне виховання в школі. – 2000. – № 2. – С. 45–47.

2001:

15. Шиян Б. М. Концепція підготовки магістрів у фізкультурних навчальних закладах / Б. М. Шиян // Кінезіологія в системі культури : матеріали наук. конф. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 14–15.
16. Шиян Б. М. Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття / Б. М. Шиян // Концепція розвитку галузі фіз. виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне, 2001. – С. 371–374.
17. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підр. для ВНЗ фіз. виховання і спорту] : у 2-х ч. – Т., 2001. – Ч. 1. – 272 с. ; Ч. 2. – 248 с.

2003:

18. Шиян Б. Розвиток туристської діяльності в Радянській Україні / Б. Шиян, Г. Гуменюк // Концепція розвитку галузі фіз. виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне, 2003. – Вип. 3, ч. I. – С. 113–118.

2004:

19. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підр. для ВНЗ фіз. виховання і спорту] : у 2-х ч. – Т., 2004. – Ч. 1. – 272 с.
20. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підр. для ВНЗ фіз. виховання і спорту] : у 2-х ч. – Т., 2004. – Ч. 2. – 248 с.
21. Шиян Б. Теоретико-методичні засади фізичного виховання молоді Галичини кінця XIX-початку XX ст. (до 1939 року) / Богдан Шиян, Ярослав Боднар // Фізичне виховання в школі. – 2004. – № 3. – С. 51–54.
22. Шиян Б. М. Шкільний травматизм: причини та шляхи профілактики / Б. М. Шиян, І. Я. Грубар // Актуальні проблеми розвитку фізичного виховання в навчальних закладах : матеріали наук. конф. – Чернівці, 2004. – С. 68–74.
23. Шиян Б. Інстанція відповідальності – складова виховання відподальності старшокласників за свій фізичний стан / Богдан Шиян, Оксана Зваричук // Актуальні проблеми розвитку руху, „Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Т., 2004. – С. 209–212.
24. Шиян Б. Комплексна система навчально-тренувальних завдань у фізичному вихованні підлітків загальноосвітньої школи / Богдан Шиян, Леонід Мосійчук // Наукові записки Терноп. держ. пед. ун-ту імені Василя Гнатюка. – Т., 2004. – № 4. – С. 24–35.
25. Зваричук О. М. Виховання відповідальності старшокласників за свій фізичний стан / О. М. Зваричук, Б. М. Шиян // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 1. – С. 5–15.

2005:

26. Шиян Б. М. Виховання відповідальності старшокласників за свій фізичний стан / Б. М. Шиян, О. М. Зварищук // Фізичне виховання в школі. – 2005. – № 1. – С. 41–47.

27. Шиян Б. М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту : навч. посіб. / Б. М. Шиян, В. Г. Папуша. – Х. : ОВС, 2005. – 208 с.

2006:

28. Шиян Б. Система підготовки майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів / Б. Шиян, О. Кругляк // Теорія та методика фізичного виховання. – 2006. – № 2. – С. 2–5.

29. Шиян Б. Характеристика ставлення школярів до уроків фізичної культури та різних розділів навчальної програми / Богдан Шиян, Галина Максимів // Вісник Прикарпатського держ. ун-ту. Серія: Фізична культура. – Івано-Франківськ, 2006. – Вип. 2. – С. 85–104.

2008:

30. Шиян Б. М. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті : [навч. посіб.] / Шиян Б. М., Вацеба О. М. – Т. : Навчальна книга-Богдан, 2008. – 276 с. – ISBN 978-966-10-0381-0.

Публікації про Б. М. Шияна:

1. Біобібліографічний покажчик наукових праць провідних учених, видатних спортсменів Львівського державного університету фізичної культури (1946–2010) : наук. вид. : у 2-х т. / уклад. Ірина Свістельник. – Л. : ЛДУФК, 2011. – Т. 2. – С. 495–499.

2. І серце битися перестало... [пам'яті Богдана Михайловича Шияна] // Фізичне виховання в сучасній школі. – 2012. – № 5. – С. 47–48.

3. Почесні доктори [Електронний ресурс] // Сайт Львівського державного університету фізичної культури. – Режим доступу: <http://www.ldufk.edu.ua/index.php/>

4. Шиян Богдан Михайлович [Електронний ресурс] // Українська академія наук. – Режим доступу: <http://www.uan.ua/ua/content>

І СЕРЦЕ БИТИСЯ ПЕРЕСТАЛО... **ПАМ'ЯТІ БОГДАНА МИХАЙЛОВИЧА ШИЯНА**

Джерело:

Фізичне виховання в сучасній школі. – 2012. - № 5. – С. 47–48.

30 вересня 2012 р. на 78 році життя перестало битися серце Богдана Михайловича Шияна, доктора педагогічних наук, професора, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України, завідувача кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Богдан Михайлович Шиян народився 24 червня 1934 р. в селі Поршна Пустомитівського району Львівської області у сільській багатодітній родині. Того ж року батьки повернулися в село Гошів Болехівського району Станіславської області, де Богдан Михайлович провів дитячі та юнацькі роки і яке вважав своєю малою Батьківщиною. Після закінчення сільської семирічки навчався у Болехівській середній школі, яку закінчив у 1951 р. і протягом трьох наступних років працював учителем фізичної культури та завідувачем клубу в с. Гошів.

У 1954-1958 рр. Богдан Михайлович навчався у Львівському державному інституті фізичної культури, після закінчення якого був направлений викладачем гімнастики факультету фізичного виховання Дрогобицького педагогічного інституту. Через рік його перевели у Кременецький пед інститут, а згодом (1969) - у Тернопіль, де в тому ж році призначили на посаду декана факультету фізичного виховання. 16 років Б. М. Шиян успішно працював на посаді декана. Саме в ці роки факультет був визнаний Міністерством освіти СРСР третім серед 97 аналогічних навчальних підрозділів.

У 1970 р. Богдан Михайлович захистив дисертацію і здобув вчений ступінь кандидата біологічних наук, у 1974 р. йому присуджено вчене звання доцента. У 1973-1977 рр. він керував кафедрою теорії і методики фізичної культури, а з лютого 1977 до вересня 1988 р. працював деканом факультету.

У 1992 р. Богдану Михайловичу присуджено вчене звання професора, а в 1997 р. - науковий ступінь доктора педагогічних наук. У 2004 р. він обраний академіком Української академії наук. Професор Б. М. Шиян був членом двох спеціалізованих учених рад, незалежним експертом Інституту навчальної літератури МОН України, членом редакційних колегій трьох фахових видань ВАК України. Під його керівництвом захищено понад 20 кандидатських дисертацій, вже учні Богдана Михайловича продовжують актуальні наукові дослідження і самостійно готують кандидатів наук, можна стверджувати про дієвість наукової школи Б. М. Шияна.

Богдан Михайлович Шиян опублікував понад 140 наукових праць, у тому числі 5 монографій, 7 навчальних посібників та два підручники, за якими навчаються студенти всіх навчальних закладів фізичного виховання і спорту України.

Б. М. Шиян роки працював на факультеті фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету. За плідну, багаторічну працю він нагороджений знаками „Відмінник народної освіти УРСР” (1977). «Отличник просвещения СССР» (1984). медаллю А. С. Макаренка (1985), знаком МОН України «За наукові досягнення (2007). У 1997 р. Указом Президента України Б. Шияну присвоєно почесне звання «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України».

З 1992 р. і до останнього дня свого життя Б. М. Шиян очолював кафедру теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного

університету імені Володимира Гнатюка. Співробітники кафедри знають Богдана Михайловича як мудрого керівника з «авторитарно-демократичним стилем управління» (за його власним визначенням). Втім, ефективна робота кафедри за керівництва Богдана Михайловича відбувалася без повчальних настанов і наказів, менторського ТОНУ, примусу і зверхності. Особистий приклад, рекомендаційний характер установок до роботи, прийняття рішень на основі спільних обговорень були основою його керівної діяльності.

Позитивний мікроклімат, створений керівником кафедри ТОМФВ, незвично поєднувався з високим рівнем його вимог до фаховості, самовідданості у роботі, дисциплінованості підлеглих. Співробітники кафедри це сприймали як належне через найвищу вимогливість Богдана Михайловича до себе та його відданість фаху, якому він присвятив усе життя. «Люблю як душу, трясу як грушу». - говорив він, ніби виправдовуючи свою, часом жорстку вимогливість до колег і студентів, принциповість, безкомпромісність та непоступливість у питаннях якості підготовки фахівців. Нін був генератором ідей, натхненником їх виконання, орієнтиром і прикладом ставлення до своїх посадових і фахових обов'язків, беззаперечним лідером кафедри. Її честю і совістю.

Уміння запалювати промовама, емоційно доводити свою позицію, аргументувати власні переконання, яскраво та щиро висловлюватися впливали на свідомість оточуючих та робили їх прихильниками і соратниками Б. М. Міняєва у справі фізичного виховання школярів та підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту.

Енергійний та моторний - всі його починання мали якісний кінцевий результат. Небайдужий до будь-яких фахових ініціатив, він активно підтримував розумні пропозиції і сміливо виступав проти тих, що можуть зашкодити розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Ми пам'ятаємо його життєвий оптимізм, веселу вдачу, дотепний гумор, здатність щиро радіти здобуткам інших людей. Богдан Михайлович був справжнім патріотом України, провідником національних ідей. Він усією душею вболівав за долю нашої держави, щиро вірив у її краще майбутнє і робив все від нього залежне задля її незалежності і становлення як цивілізованої країни з високим рівнем освіти її громадян.

Світлина:

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ШИЯН
БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ
Життєвий шлях та
науково-педагогічна діяльність

Біобібліографічний нарис

Укладач – Ірина Свістельник